

GLASNIK SVETOG ANTE

GLASILO SVETIŠTA SVETOG ANTE SARAJEVO / BISTRİK

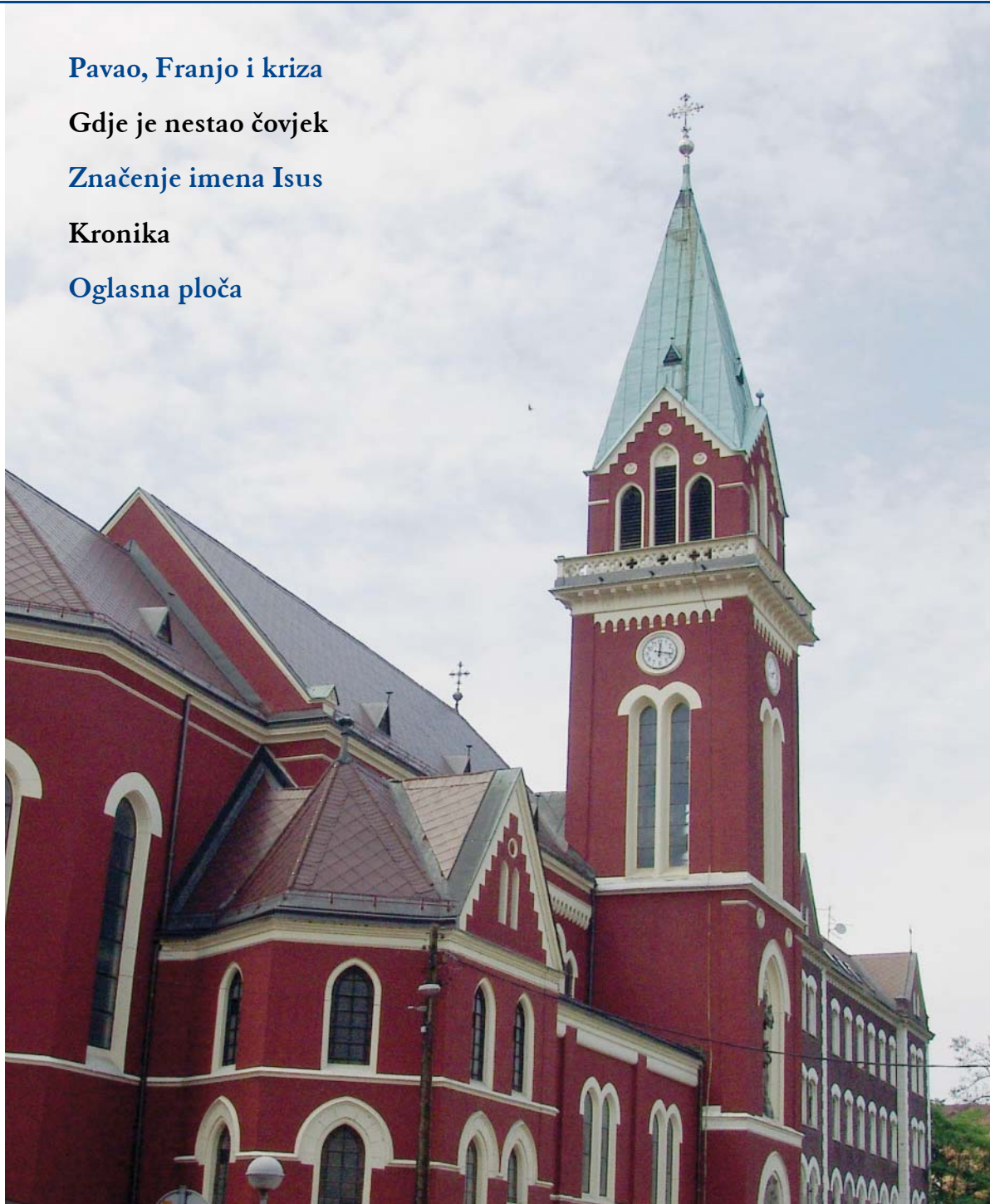
Pavao, Franjo i kriza

Gdje je nestao čovjek

Značenje imena Isus

Kronika

Oglasna ploča

Deseti broj *Glasnika*

Poštovani štovatelji svetoga Ante!

Kako vrijeme brzo leti! Vrlo dobro se sjećam 13. ožujka 2007. godine kada je iz tiska izašao prvi broj našega *Glasnika svetog Ante*. Kao da je bilo jučer, a prošle su od tada nepune dvije i pol godine!

Glasnik smo najavili kao glasilo našega samostana i, napose, svetišta sv. Ante; kao tiskovinu na čijim će se stranicama pisati o crkvi i samostanu na Bistriku, o sv. Anti i djelovanju franjevaca u Sarajevu... I bilo je tako!

Sada vi u rukama držite i čitate jubilarni, deseti broj! I u njemu smo nastavili ostvarivati zacrtanu koncepciju prvoga broja te i sada možete pročitati nekoliko doista vrijednih i zanimljivih tekstova.

Deset brojeva, priznajem, nije neki značajan jubilej, ali, vjerujte, i u nastajanje ovih deset brojeva uloženo je dosta truda, vremena i ljubavi. Naš *Glasnik svetog Ante* izlazi tek dvije godine, ali je, smijem tako reći, već nezamislivo da je postojalo vrijeme kada nije izlazio. Ili da neće izlaziti! Ono što bih, kao glavni urednik, posebice i s radošću istaknuo jest činjenica da je iza *Glasnika* od prvog broja stajala podrška čitave samostanske zajednice fratara na Bistriku. Svaki od fratara je na svoj način dao svoj nemali doprinos da se glasilo pojavi na svjetlu dana i dođe do vas čitatelja. Iskreno sam im zahvalan na tome!

Zahvalan sam i svima vama koji ste *Glasnik* čitali, upućivali poneku riječ pohvale i poslali pokatkad neki svoj pisani prilog. Volio bih da je takvih vaših priloga bilo više te bi *Glasnik* zasigurno bio sadržajno raznovrsniji i kvalitetniji. No, nikad nije kasno!

Ugodne ljetne dane i čitanje *Glasnika*!

Urednik

Pavao, Franjo i kriza

Od „prividnih vrijednosti“ i njihovoga uzaludnoga umnožavanja potreban je zaokret onome elementarnom povjerenju u čovjeka. Od sustava sazdanoga od kontrole, nadzora, proračuna i pohlepe potreban je zaokret u stvaranje sustava, i novčanoga i financijskoga, koji će služiti čovjeku i njegovu dostojanstvu

Ove se godine unutar zapadnoga kršćanskoga svijeta obilježavaju dvije važne obljetnice. Slavimo Pavlovu godinu, odnosno 2000 godina od rođenja *apostola pogana* i 800 godina postojanja i djelovanja franjevačkoga pokreta.

Obje obljetnice svijet dočekuje u ozračju ekonomske krize, najveće od krize tridesetih godina 20. stoljeća. Aktualna kriza već se dulje vrijeme u ozbiljnim krugovima tumači kao posljedica krivoga tumačenja bitnih principa kapitalizma i nedostatka etičkih mjerila u razuzdanome financijskome poslovanju.

Pavao - učitelj Zapada

Ekonomski teoretičari religijske orijentacije govore o „kraju privida“ suvremenoga liberalnoga kapitalizma, jer je, tako bar tvrde oni, kapitalizam godinama proizvodio „prividne vrijednosti“ te najprije proizveo krizu elementarnoga povjerenja u čitav suvremeni, a posebno političko-ekonomski sustav zapadnoga tipa.

Novac nije, smatraju oni, nikada imao stvarnu vrijednost, nego je počivao na temelju povjerenja u njegovu realnu vrijednost. Kad je to povjerenje razrušeno različitim i običnim ljudima često nerazumljivim novčarskim malverzacijama, bilo je samo pitanje kad će cijeli sustav doći u pitanje. Opća kriza povjerenja stoga je uzrok recesiji. A kad se ona opet uveže s već stoljećima prisutnom krizom kršćanskoga identiteta te s krizom same ideje Europe, koja je kršćanskoga podrijetla, onda je ona sama po sebi razumljiva.

Pavo Perić, Sveti Franjo

Stoga veliki učitelji kršćanstva, Pavao i Franjo iz Asiza, živeći u svome vremenu i za svoje vrijeme izvorno interpretirajući bitnu poruku vjere i kršćanstva, mogu i danas u promijenjenim uvjetima pripomoći svojom duhovnom snagom i jasnoćom da se obični mali čovjek orijentira u globalnome sustavu bez orijentacije.

Pavao, koji je „preveo“ kršćansku poruku u zapadni svijet, njegova misao o vjernosti Isusu u konkretnome životnome prostoru, savjeti o moralnome životu i sve ono što je on ostavio u svojim Pismima, može i danas opet postati učitelj Zapada. Od „prividnih vrijednosti“ i njihovoga uzaludnoga umnožavanja potreban je zaokret elementarnome povjerenju u čovjeka. Od sustava sazdanoga od kontrole, nadzora, proračuna i pohlepe potreban je

zaokret u stvaranje sustava, i novčanoga i financijskoga, koji će služiti čovjeku i njegovu dostojanstvu.

Povjerenje u dobrotu stvorenja

Sv. Franjo iz Asiza, koji je u 13. stoljeću još jedanput iznova „preveo“ kršćansku poruku u sustav svoga vremena i Crkve, u vremenu aktualne svjetske krize poziva ponovno na „osjećanje“ onoga bitnoga, vrijednoga i božanskoga, a što je položeno u čovjeka i cijeli stvoreni svijet.

Nužan je povratak na „prapovjerenje“ u dobrotu stvorenja, u tihu nazočnost Stvoritelja. Tek iz toga prapovjerenja može se ponijeti odgovornost za materijalnu zbilju, koja uključuje i novac i kapital. Može se dospjeti do *kompasije*, suosjećanja s milijunima onih „malenih“, siromašnih, patnika i izgubljenih, koji u propasti velikih u kapitalističkome metežu postaju sve siromašniji i sve bezvredniji.

I Pavao i Franjo, i kršćanska tradicija i povijest, i ekonomski stratezi suvremenoga meteža znaju za biblijski podatak da je „kriza“ uvijek prilika da se nanovo premisli i prevlada aktualni trenutak. Otvoreno je pitanje samo je li suvremeni čovjek, bombardiran zaglušujućim babilonskim metežom informacija i njihovih tumačenja, uopće spreman povjerovati da je „privid“ zaista „privid“. I nadalje, je li spreman iznova preuzeti one bitne vrijednosne kategorije koje je do kraja relativizirao izuzetno brzi ekonomski razvitak. Nada suvremenoga doba u društvo raskoši i blagostanja, koju su davno formulirali ideolozi kapitalizma, a preuzeli i postavili „na glavu“ vrhunski menadžeri tehničke civilizacije i marketinga, pretvorila se u prazno obećanje i potpuno neizvjesnu budućnost.

Spomenuti učitelji zapadnoga kršćanstva i cijeloga zapadnoga svijeta dali su odgovore kako na pitanje o nadi, tako i na pitanje o krizi. Ostaje upitno je li ih svijet spreman čuti.

Franjo NINIĆ

"Nadjenu mu ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih"

Značenje imena - Isus

Isus preuzima ispovijest vjere staroga Izraela za svoju novu zajednicu vjernika, ali je obnavlja i daje joj novi duh dobrote i ljubavi bez granica, koja uključuje i neprijatelja

Ime ISUS ima svoje izvorno značenje u imenu JAHVE. To se ime izvodi upravo iz imena JEHOŠUA, što znači JAHVE SPAŠAVA! Matej evangelist već prilikom njegova rođenja to jasno izriče kada veli:

"Nadjeni mu ime ISUS, jer će on SPASITI svoj narod od grijeha njegovih".

I pritom se poziva na Izaiju, koji je u svojoj proročkoj viziji kazao:

"Evo, Djeвица će začeti i roditi sina, i dat će mu ime Emanuel - što znači: Bog je s nama" (Mt 1,21-23).

Isus kao Osloboditelj

Očito je, dakle, da se tu radi o istom iskustvu Boga kao i kod Mojsija, ali sada se JAHVE objavljuje u liku ISUSA kao OSLOBODITELJA ne samo jednog naroda, Izraela, nego čovjeka uopće, te stvaranje jednog novog naroda Božjega i novog čovječanstva. Ta se istina očituje već u nastupnom govoru samog Isusa u sinagogi u Nazaretu, gdje on kaže ovako:

"Na meni je Duh Gospodnji (čitaj: Duh Jahve) jer me pomazao. Poslao me da donesem Radosnu vijest siromasima, da navijestim oslobođenje zarobljenicima i vraćanje vida slijepcima, da oslobodim potlačene, da proglasim godinu milosti Gospodnje" (Lk 4,18-19).

Ovo novo iskustvo Boga, koji spasava i oslobađa, Isus proglašava svojim riječima i djelima, kao što je njegov govor o blizini kraljevstva Božjega i čudesa kojima potvrđuje istinitost Božje prisutnosti s njim i njegova osloboditeljskog djelovanja u svijetu. Marko evangelist njegov proglas sažima ovako:

"Govorio je: "Ispunilo se vrijeme, blizu je kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujete u Radosnu vijest" (Mk 1,15).

A sam Isus, tražeći vjerovanje u Boga i u sebe, kaže:

"Vjerujte u Boga i u mene vjerujte... Vjerujte mi: ja sam u Ocu i Otac je u meni! Ako ne inače, vjerujte zbog samih djela" (Iv 14,1.11).

Isusova povezanost s Bogom

I ovdje dolazi do izražaja sva dubina unutarnje povezanosti Isusa s Bogom iz koje proizlazi sve njegovo biće, sigurnost unutarnje samosvijesti i vanjskog djelovanja, tako da Boga naziva jednostavno svojim Ocem.

Isto tako uči i druge, sve ljudi koji prihvaćaju Boga kojega on objavljuje i njega kao onoga koji je s njim tako povezan da se može s njim, uza sve razlike, poistovjetiti. "Ja i Otac jedno smo!" (Iv 10,30) - da mogu Boga, premda su samo njegova stvorenja, zazivati kao djeca svojim Ocem:

"Oče naš, koji jesi na nebesima! Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji!..." (Mt 6,9-15).

Isus također preuzima ispovijest vjere staroga Izraela za svoju novu zajednicu vjernika kao novoga Izraela - vjera u jednoga Boga, ljubav prema Bogu i bližnjemu! - ali je obnavlja i daje joj novi duh dobrote i ljubavi bez granica, koja uključuje i neprijatelja. Tako otvoreno kaže:

"Čuli ste da je rečeno: "Ljubi svoga bližnjega i mrzi svoga neprijatelja!" A ja vam kažem: Ljubite svoje neprijatelje i molite za one koji vas progone, kako biste postali sinovi svoga Oca nebeskoga, koji čini da njegovo sunce izlazi nad zlima i dobrima, i da kiša pada pravednima i nepravednima... Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!" (Mt 5,43-48).

Križ i uskrsnuće - vrhunac povezanosti

Vrhunac Isusove povezanosti s Bogom kao svojim Ocem očituje se i potvrđuje u njegovoj smrti na križu i u događaju uskrsnuća od mrtvih. Tu se na poseban način doživljava snaga Božjeg Duha, koji je bio u njemu sve od začeca i rođenja od Marije Djevice "po Duhu Svetom" (Mt 1,18) i u njegovu javnom djelovanju (Lk 4,1): "Razapeti je uskrsnuo!" (usp. Mk 16,6). U tom historijskom događaju Bog se pokazao zaista živim Bogom i gospodarom života i smrti.

Iz toga događaja rađa se novo iskustvo i vjera u Boga i novi osjećaj dostojanstva i vrijednosti čovjeka. Tako nastaje nova zajednica vjernika, novi narod Božji i Crkva Kristova za cijeli svijet i sve narode, kako to sam uskrsli Isus kaže:

"Dana mi je sva vlast, nebeska i zemaljska. Zato idite i učinite sve narode učenicima mojim! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Učite ih da vrše sve što sam vam zapovjedio! Ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta" (Mt 28,18-20).

Fra Luka MARKEŠIĆ

Visoki predstavnik u samostanu sv. Ante

U nedjelju 31. svibnja posjetio je naš samostan sv. Ante gosp. Valentin Inzko, visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu. On se, nakon što je pribivao slavlju večernje svete mise u našoj crkvi, svratio u samostan i više od sat vremena zadržao sa svojim domaćinima u prijateljskom razgovoru. Razgovarali su o aktualnoj društveno-političkoj situaciji u našoj zemlji ali se i prisjećali vremena kada se gosp. Inzko, kao austrijski veleposlanik u BiH, češće svraćao u naš samostan.

suje Bogu! Nije onda čudo što su 60-ih i 70-ih godina prošloga stoljeća neki razumijevali taj tekst kao poziv na promjene nasilnom revolucijom primjenjujući ove riječi u društveno-političkom području za osvajanje vlasti.

Gozba otvorena stola

Kako stoga shvatiti ove riječi? Poziva li Bog na revoluciju i nasilno skidanje silnika i kako to onda uskladiti s izričitim Isusovim zahtjevom za odricanjem od svake prisile i nasilja? Ne stoje li ove riječi u izravnom protuslovlju s Isusovom zapovijedi ljubavi čak i prema neprijateljima? I kako to da Marija, mlada židovska djevojka, slavi Boga koji izvodi krvave revolucije na zemlji?

Ove riječi mogu stajati u protuslovlju samo ako se ideologiziraju i postanu ideologijsko sredstvo u rukama ljudi za osvajanje vlasti, bez obzira na to o komu se radilo. Pa ipak, svrha tih riječi nije poziv na nasilnu revoluciju. U njima se krije nutarnja logika Božjega djelovanja u povijesti i na ljudima. Bog se, naime, u svom djelovanju ne oslanja isključivo na one koji imaju vlast niti upotrebljava sredstva kojima oni osiguravaju svoj položaj. Bog - to jasno proizlazi kako iz starozavjetne tako i novoza-vjetne poruke - ne izgrađuje svoju vladavinu na principu podčinjavanja i nadčinjavanja, u njegovu kraljevstvu nema niti vojske, niti policije, niti logora, niti zatvora. Bog svoje kraljevstvo izgrađuje na slobodi i osobnom uključivanju u izgradnju svijeta bez nasilja, tlačenja, izrabljivanja. Takav Božji angažman pretpostavlja čovjekovu otvorenost i vjeru kao pozitivan stav prema Božjoj ponudi. Božja vladavina prema svjedočanstvu evanđeoskih izvještaja stvara osobnu zajednicu ljubavi - označenu slikovito kao „gozbu otvorena stola“.

Siromaštvo nije ideal kršćanstva

Prema biblijskom shvaćanju Bog načelno ne bi imao ništa protiv onih koji izvršavaju zemaljsku vlast, on načelno ne bi imao ništa

ni protiv onih koji imaju materijalna dobra. Međutim, takvima često položaj ili materijalna dobra zatvaraju put prema Bogu, ali i prema drugim ljudima. Stoga se u povijesti uvijek iznova pokazivalo da su redovito siromašniji i jednostavniji ljudi bili puno otvoreniji Bogu od onih koji su se samozadovoljno brinuli zadržati funkcije i vlast pod svaku cijenu ili uvećati svoje bogatstvo na račun onih koji nisu imali ništa. Takvi su svoje pouzdanje i svoj smisao stavljali u svoju moć i vlast, a svoju sigurnost u materijalna dobra.

Marijin hvalospjev treba stoga shvaćati iz širega konteksta Isusove vesele vijesti. Kršćanstvo, istina, nije poruka samo za siromašne i obespravljene, niti je siromaštvo po sebi ideal kršćanstva i ovoga svijeta. Isusova poruka predstavlja poziv i bogatima i siromašnima na otvaranje Bogu i na otklanjanje prepreka koje stoje na putu prema drugima i prema Bogu. A najčešće prepreke na tom putu jesu ipak borba za vlast i borba za uvećanje materijalnoga bogatstva. Što se tiče Marije, ona veliča Boga koji je u svom djelovanju slobodan i koji se ne da kupiti ni vlašću, ni čašću, niti pak materijalnim vrijednostima.

Tko čuje Božji glas?

Isto tako treba istaknuti da Bog u svijetu djeluje odozdo, tiho, nenametljivo, ali zato uporno i učinkovito. Njegovo djelovanje dobro je opisano u Iljinoj teofaniji na brdu Horebu gdje se Bog objavljuje kao glas tihe šutnje, zapravo kao šutnja koja govori ili govor koji šuti. Tko čuje taj Božji govor šutnje? Govor šutnje teško je čuti u buci ovoga svijeta ako se pod svaku cijenu bori za vlast, čast i bogatstvo i ako se na tom putu ne vidi ni čovjeka ni Boga.

Marija je pak čula Boga, osjetila njegovu djelotvornost i zaputila se putem vjere kroz ovaj život. U tom smislu ona i nas poziva da se zaputimo u vjeri i povjerenju u Boga stazama njezina Sina otklanjajući sve prepreke koje stoje na tom putu. Isto tako i mnogi drugi ljudi, a među njima i Anto Padovanski, čuli su taj

glas u svojoj nutrini i pristupili onima kojima je na prvome mjestu Bog i čovjek. U ovome vremenu često se pita: Gdje je nestao čovjek? Pitanje treba nadopuniti: Gdje je nestao Bog? Nije li se dogodio obrat: Silnici su svrgli Boga i uništili čovjeka? No jesu li uništili i nadu i vjeru u pobjedu dobra?

Božo LUJIĆ

KREPOST POSLUŠNOSTI

Svi odnosi i uspjesi u našim životima, nas kao kršćana, mogu se gledati u svjetlu našeg osobnog razumijevanja *da* reći i razumjeti, tj. osloboditi se samih sebe. Kad se čovjek sebe oslobodi, on postaje jedno s Bogom i ostalim ljudima. No oslobađanje od sebe samoga moguće je tek onda kad smo osobno slobodni nadići granice svoga ja. Krepost poslušnosti - namjerno upotrebljavam ovaj termin - od neizmjerne je važnosti za našu volju. Svi duhovni velikani, utemeljitelji velikih crkvenih redova i mistici pridavali su veoma veliku važnosti ovoj kreposti. Pod ovim ne mislim na *sljepu poslušnost*. Ne mislim ovdje na činjenicu da se netko svome poglavaru na taj način pokorava da mu se poput mrtvacu prepusti da s njegovim tijelom radi što mu je volja. Pod poslušnošću prvenstveno mislim na činjenicu da svaki kršćanin treba naučiti *da* kazati, ali jednako tako usuditi se i *ne* kazati kad je to potrebno.

Ako u ovome budemo ustrajni, Crkva nas onda vodi putem svetosti. (...)

Poslušnost je važna. Ne mislim samo na poslušnost prema zakonitim poglavarima, ne samo na poslušnost prema biblijskim riječima, koje - naravno - moramo slušati; ovdje mislim i na poslušnost prema Duhu, kojega trebamo čuti, te se prepustiti da nas vodi na ovozemnome putu. No koliko god se mi prepustili, koliko god bili poslušni ili pak ne, nitko nas ne može osloboditi zadaće koju sami moramo uraditi, tj. i od nas osobno u svim vidovima života i na svakom području očekuje se i osobna inicijativa. Na nama je da u poslušnosti prema Duhu, poglavarima, te autoritetima vučemo svoje životne poteze u Crkvi, koja nas vodi putem svetosti.

Richard ROHR

Gdje je nestao čovjek?

Pitanje treba nadopuniti: Gdje je nestao Bog? Nije li se dogodio obrat: Silnici su svrgli Boga i uništili čovjeka? No jesu li uništili i nadu i vjeru u pobjedu dobra?

Svakodnevno se u časoslovu moli Marijin hvalospjev *Veliča*. U tom hvalospjevu nalaze se i ove riječi: «Iskaza snagu mišice svoje, rasprši oholice umišljene. Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne. Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne» (Lk 1,51-53). Navedene riječi iz hvalospjeva nose u sebi neku revolucionarnu nabijenost: iskazivanje svoje snage na nekome, zbacivanje jednih s prijestolja, a uzdizanje drugih, davanje hrane jednima, a otimanje drugima - zar svi ti pojmovi ne ukazuju na neko prevratničko ozračje? I sve se to još pripri-

800. obljetnica franjevačkog pokreta i Reda

Franjin prijelom povijesti

Bosanski franjevci po dinamici svoje karizme i poslanja u Bosni su prisutni na puno razina društvenoga života

Za sv. Franju Asiškoga opravdano se može ustvrditi – barem u okviru zapadne kršćanske civilizacije, da je nakon Isusa najveći prijelom povijesti te civilizacije, usporediv s prijelomima *paradigmatičnih pojedinaca* – Sokratom, Budom, Konfucijem i Muhamedom. Franjevačka duhovnost dala je temeljne smjernice drugom tisućljeću i izrazit je znak toga tisućljeća. Opravdano se postavlja pitanje kako je taj siromašak po izboru, bez osobite izobrazbe, buntovno i pustolovno dijete malograđanskog srednjovjekovlja, mogao tako moćno zaokrenuti povijest.

Franjevci u Bosni i Hercegovini

Franjevci su otpočetak prisutni na Balkanu. Prvi franjevci stigli su u Bosnu koncem 13. stoljeća, 1291. kada je papa Nikola IV. poslao fra Marina i fra Ciprijana, kao svoje izaslanike, srpskom kralju Urošu i njegovu bratu Stjepanu Dragutinu. Otada se taj duh u svim svojim varijacijama utjelovljuje na čitavu Balkanu. Moglo bi se reći da je franjevački duh najplodnije filozofsko tlo našao u Engleskoj, u Italiji za umjetnost, a na Balkanu za svoju otvorenost i prilagodljivost. Tome je svakako doprinijela težina komunikacije s centralom u Rimu i odatle spontana franjevačka dinamičnost koja se udomaćila u bosanskom franjevku, ujaku, srodniku čovjeka kojega susreće.

Za reprodukciju svoje zajednice i njezine duhovnosti franjevci su otvarali školske institute, novicijate, teologiju, a dok to nisu mogli, školovali su svoje studente u susjednim zemljama. Središnje institucije Franjevačke provincije Bosne Srebrene danas su Gimnazija u Visokom, novicijati u Livnu, medijska kuća

Svjetlo riječi, te Franjevačka teologija Sarajeva kao osnovna ne samo obrazovna institucija, nego mjesto gdje se začinje i održava duhovnost koja oblikuje franjevačku zajednicu u Bosni. Također veliku ulogu u životu bosanskih franjevaca imaju samostani kao pokrajinska središta franjevačkih obitelji. U njima se područni franjevci sastaju, druže, mole, koordiniraju poslove, održavaju duhovnost. Bosanska provincija ima 20 samostana, po jedan u Srbiji, na Kosovu i Hrvatskoj, te 17 u Bosni. Važniji instituti održavanja duhovnosti jesu duhovne vježbe, mjesečne rekolekcije, ustanova permanentne izobrazbe i sl. Bosanskih franjevaca danas ima 309, te 48 studenata, 5 novaka, 78 sjemeništaraca i 5 postulanata, a djeluju na 90 župa, 71 u BiH, te na Kosovu, zapadnoj Europi i Australiji.

Između karizme i institucionalnosti

Napetost između vjernosti karizmi i težnje institucionalne Crkve da kontrolira karizmu prisutna su osobito nakon dolaska Austro-Ugarske i uvođenja redovite crkvene hijerarhije. Zapravo između te dvije formacije nikada nije došlo do otvorena prihvaćanja i integracije u zajedničku Crkvu pa konfliktna napetost otpočetak ostavlja tragove razdiobe i isključivosti. Novi, redoviti crkveni kler nikada nije prihvatio franjevačku Bosnu i Hercegovinu kao svoju s njezinom poviješću, duhovnošću i tradicijom, često je istražuje kako bi je nijekao, sveo franjevce na pašu i sl. Bez sumnje, ako bi se franjevci predali tome trendu, svakako bi bili marginalizirani i isključeni iz matice života Crkve i društva. Problemi te vrsti guraju se pod tepih i više-manje prijetvorno se prelazi preko njih, međutim pravu zbilju ipak pokazuje dugogodišnja prisutnost hercegovačkog slučaja s nasilničkim rješenjima s pozicije moći poput izгона iz Reda i Crkve bez minimuma spremnosti na sustavno rješenje sukoba, a s druge strane netipičnom, nenadahnutom i nekreativnom reakcijom franjevaca. Također slučaj Haljinići s instalacijom župe u središte

najstarije franjevačke župe i samostana u Kraljevoj Sutjesci i tvrdokorna nepopustljivost unatoč ratu i progonu zorno pokazuje stav dijecezanskoga klera prema bosanskim franjevcima: ekscesi se koriste za trajno potiskivanje.

Značajka franjevaca diljem svijeta jest bespogovorna vjernost Crkvi, pa i kada je to posve teško, kad su kamen spoticanja koji se odbacuje. Tako i franjevci u Bosni tvrdoglavo ostaju u Crkvi, „vjerni Bogu, vjerni Crkvi, vjerni Bosni“, kako je to poslovično pisao pok. fra Petar Anđelović, a svoju nespornu vjernost Crkvi doživljavaju prije svega kao vjernost u okviru svoje franjevačke karizme. Da franjevačka provincija Bosna Srebrna s oko 300 svećenika, dakle s većinom klera u Bosni, nikako nakon uspostave redovite crkvene hijerarhije nije imala barem pomoćnog biskupa, svakako je bolan i sporan znak odnosa Crkve prema zajednici s impresivnom tradicijom, poviješću mučeništva i aktualnom svjedočkom ukorijenjenošću u prostor, vrijeme i u samu Crkvu. Poruke tipa da nitko neće biti u BiH proglašen svetim prije Josipa Štadlera nikako se drugačije ne mogu tumačiti nego kao nijekanje franjevačke mučeničke povijesti i prisutnosti u Bosni. Bilo je pokušaja da se pod krinkom efikasnosti i ekonomičnosti objedine dvije katoličke teologije u Sarajevu, Franjevačka i Katolička teologija, za što bez sumnje ima puno opravdanih razloga pod uvjetom da franjevci zadrže teologiju kao središnju ustanovu svoje duhovnosti. Međutim, mnogi su franjevci prema takvoj inicijativi suzdržani i nepovjerljivi i drže to pokušajem osvajanja samoga srca Provincije.

Nazočnost u civilnom društvu

Snagom svoga poslanja franjevci se vrlo često uključuju u društveni život prema prilikama mjesta i vremena identificirajući se s gorućim potrebama ljudi. Vrlo često je to školstvo, prosvjeta, angažman u zdravstvu, otvaranje sirotišta, utočišta, zauzimanje za prava obespravljenih, radnika, žena, nacionalnih i

vjerskih manjina. Stoga su franjevački teolozi prisutni u najaktualnijim granama teologije, kao što je politička teologija, ekumenska teologija, mirovno djelovanje, međureligijska, interkulturalna suradnja, zaštita okoliša. To se djelovanje najviše institucionalizira preko svefranjevačkog pokreta *Pravda, mir i očuvanje stvorenja* čije institute imaju gotovo sve franjevačke zajednice diljem svijeta.

Bosanski franjevci po dinamici svoje karizme i poslanja u Bosni su prisutni na puno razina društvenoga života. Prije svega utječu na sveukupna duhovna i kulturna zbivanja, animiraju umjetnike, podržavaju, angažiraju likovnjake, arhitekte, glazbenike, književnike, filozofe, važni su i dinamični centri duhovnih zbivanja, prisutni su u civilnom društvu, osobito za mir i pomirenje, interkonfesionalni i interkulturalni rad, u zaštiti okoliša, u medijima, dakako utječu i na politiku, osobito u vrijeme njezina pomračenja. Egzemplarno je djelovanje bosanskih i hercegovačkih franjevaca u promociji religiozne likovne umjetnosti u vrijeme komunizma kada su potaknuli oko 200 umjetnika da rade za njih i tako su svoje samostane, župe i crkve praktički pretvorili u galerije moderne likovne umjetnosti. Franjevački centri poput samostana važna su središta duhovnog života i održavanja pamćenja s mnoštvom sačuvanih tragova trajanja koji oblikuju identitet ljudi.

Ivo MARKOVIĆ

Franjevci pokopani na sarajevskim grobljima (IV)

26. Fra BERISLAV Mile ZEBIĆ rođen je 1896. u Kotor Varošu, a umro 14. ožujka 1919. godine u zemaljskoj bolnici u Sarajevu. Umro je u 23. godini života, u cvijetu mladosti, kao student II. tečaja Franjevačke bogoslovije u Sarajevu i pokopan na Groblju sv. Josipa na Koševu.

27. Dr. fra KARLO
Toma IKIĆ

rođen je 22. listopada 1882. u Štrepcima (Brčko). Osnovnu školu završio u Gornjem Rahiću i Donjoj Tuzli, gimnaziju u Gučoj Gori i Sarajevu, novicijat u Fojnici, a filozofsko-teološki studij u Kraljevoj Sutjesci i Budimpešti. Zareden za svećenika 1904. Studirao klasičnu filologiju u Grazu, gdje je 1909. položio doktorski i profesorski ispit iz klasične filologije i hrvatskog jezika. Bio je deset godina profesor u Visokom (1909-1919) i predavao grčki, latinski i njemački jezik. Pet godina je obnašao i službu direktora Gimnazije (1914-1919) te godinu dana bio predsjednik visoke rezidencije (1918-1919).

Iz Visokog je premješten u Kraljevu Sutjesku, a onda za župnika najprije u Ulice i potom u Zovik, gdje je obolio od tuberkuloze. Umro je u sarajevskoj bolnici 24. rujna 1924. godine. U nazočnosti subraće, bivših učenika i prijatelja pokopan je na Groblju sv. Josipa.

28. Fra ALOJZIJE Anto PETRIĆ rođen je 1902. u Černomelu (Slovenija), a umro 11. kolovoza 1928. godine. Bio je brat-nesvećenik.

Nakon njegove smrti piše u *Glasniku sv. Ante* (br. 9, str. 189): „Nemila smrt pokosila je mladi život dobrog i čestitog mladića, koji se pred par godina bio posvema posvetio Bogu i redu sv. Franje“. Pokopan je na Groblju sv. Josipa.

29. Fra LUKA KAMBER rođen je 2. travnja 1914. u selu Podlug, župa Perušić. Bio je član franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita. Obolio je od sušice i umro u Sarajevu 19. ožujka 1933. u 19. godini života. Pokopan je na Groblju sv. Josipa.

30. Fra MIRKO
Mato MAČUGA

rođen je 25. siječnja 1880. u Kreševu. Gimnaziju je pohađao u Gučoj Gori, a studij bogoslovije u Kraljevoj Sutjesci. U novicijat je stupio 14. srpnja 1898. godine u Fojnici. Svećenički red primio je 4. listopada 1903.

Postavši svećenikom, djelovao je kao duhovni pomoćnik u Kreševu, Petrićevcu kod Banje Luke, Fojnici i na Šćitu u Rami. Župnik je bio u Podhumu kod Konjica, Osovi, Kreševu i Banbrdu (Lepenici). U Kreševu je obnašao i službe samostanskog vikara i gvardijana.

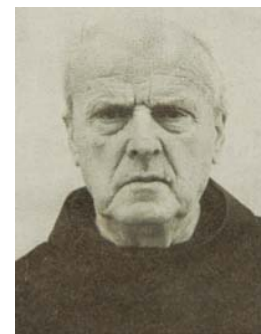
Posljednje godine ovozemaljskog života fra Mirko je proveo kao umirovljenik u samostanu u Kreševu. No ni tada nije mirovao, nego je svesrdno pomagao u pastoralnim poslovima. Opremajući bolesnike, zarazio se pjegavim tifusom i prevezen je u sarajevsku bolnicu. Umro je 5. svibnja 1943. Pokopan je sutradan na Groblju sv. Josipa na Koševu. Ukopne obrede predvodio je provincijal fra Kruno Misilo, a vrhbosanskog nadbiskupa zastupao je ravnatelj nadbiskupske kancelarije don Danijel Pušić. Do vječnog počivališta fra Mirkovo tijelo otpratili su go-

tovo svi sarajevski katolički svećenici, bogoslovi Nadbiskupskog sjemeništa i Franjevačke teologije, franjevački novaci i velik broj časnih sestara iz svih samostana.

Uz svoje svećeničke poslove i dužnosti bavio se fra Mirko cijeloga svoga života narodnim ljekarstvom, vodeći računa o znanstvenim metodama i rezultatima s tog područja, te je lijekovima, koje je sam spravljaio, pomagao bolesnicima. Svoju je sobu u kreševskom samostanu gotovo pretvorio u ljekarnu. Kad su partizani ušli u Kreševo, došli su i u samostan i iz njega odnijeli velik dio fra Mirkovih lijekova, što on dugo vremena nije mogao prežaliti.

31. Fra PAŠKAL Mirko DUMANČIĆ-SERDAR, mladi, rođen je 24. kolovoza 1893. u Gredinama, župa Suho Polje na Kupresu. Školovao se u Livnu, Kupresu, Visokom i Sarajevu. Za svećenika ga je zaredio banjolučki biskup fra Jozo Garić 16. srpnja 1916. u Banjoj Luci. Pastoralno je djelovao u Ljubunčiću, Čukliću, na Goriciu u Livnu, Fojnici, Uskoplju, Busovači, Jajcu i u Biloj kod Livna.

Kao župnik u Čukliću obolio je od raka na debelom crijevu i liječio se u sarajevskoj bolnici na Koševu gdje je i umro 12. studenog 1944. Pokopan je dva dana kasnije na Groblju sv. Josipa.

32. Fra BONO
Milan SUKARA

rođen je 28. travnja 1918. u Mariboru. Osnovnu školu i tri zanata svršio je u Sarajevu. U Franjevački red ušao je 14. srpnja 1952. stupanjem u novicijat u Kraljevoj Sutjesci. Svečano zavjetovani redovnik postao je 16. srpnja 1956. u Sarajevu. Kao brat-nesvećenik bosanske franjevačke provincije djelovao je u mnogim mjestima: Visoko, Plehan, Sarajevo, Gorica u

Livnu, Jajce, Zenica, Rim... Nakon što je upravo u Rimu 1997. doživio moždani udar, liječio se neko vrijeme u Zagrebu, a onda je smješten u samostan sv. Ante na Bistriku gdje je i umro 10. studenog 1999. godine. Pokopan je sutradan na Groblju sv. Josipa u Sarajevu.

Fra Bono je u sjećanjima bosanskih fratara ostao upamćen kao vrlo inteligentan majstor, koji je vrlo duhovito i stručno rješavao mnoge probleme u svom poslu; pamtit će se i kao redovnik koji je uvijek bio raspoložen za šalu kako na tuđi tako i na svoj račun.

33. Fra VITOMIR
Anto SLUGIĆ

rođen je 19. siječnja 1928. u Stojkovićima, u Varešu gdje je završio osnovnu školu, a onda odlazi u Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visoko. U novicijat je trebao ući u školskoj godini 1945/46, ali tada je, prije novicijata, kao i većina mladića njegove generacije, doživio i preživio tzv. križni put do Bleiburga i natrag. Teologiju je završio 1951, a postdiplomski studij u Ljubljani.

Kao svećenik aktivan je u pastoralno-socialnom radu među našim radnicima u Njemačkoj; bio je voditelj gradnje teologije u Nedžarićima šezdesetih godina, obnašao je i neke druge dužnosti u Provinciji (gvardijan, definitor). Bio je profesor i predavač na Teologiji od 1958. do rata 1992. godine. Umro je u Sarajevu 8. prosinca 2006. godine i sutradan pokopan na Groblju sv. Josipa.

Oni koji su ga izbliza gledali govore u superlativima o njegovu franjevaštvu, svećeništvu, čovjeku Crkve te čovjeku zanosa, geste i rječitosti u svjedočenju i pripadnosti.

Marijan KARAUOLA

Znak na putu

Blaževićev Sveti Anto u dlan svoje ruke prima Božju riječ, Božju poruku; on je njezin svjedok, ona mu se utjelovljuje u životu, što predstavlja dijete Isus

Kada uđete u franjevački samostan svetoga Ante na Bistriku, prije nego se spustite u galerijski prostor, s lijeve strane, usporedno sa stepenicama, dočekat će vas u velikom staklenom okviru kip *Sveti Ante Padovanski s djetetom Isusom*, akademskoga kipara Mile Blaževića.

Stakleni okvir je postavljen da se prolaznici ne spotaknu. A kip sv. Ante funkcionira unutar toga stakla da još više upozori prolaznike na njihov hod, da ne udare u staklo. Tako je ovaj kip u dvostrukom smislu znak na putu: i da se prođe i da se zastane.

Možda će nekome ta figura što svojom umanjenošću što svojom prepoznatljivom kompozicijom - u naše se memorije, naime, usjekao sv. Anto s Isusom u ruci - odmah izazvati uobičajenu reakciju pa će okrenuti glavu, produžiti bez zaustavljanja, i nesvjesno će se nametnuti zaključak: ništa posebno.

No tko se malo približi, razotkrit će ponajprije iz jednoga komada oštro, gotovo do rustikalnosti isklesanoga sveca, sva u nekim bridovima, iskrivljenjima, disproporcijama lica i očiju, stopala, a naročito ruku. U lijevoj ruci svetac drži dijete Isusa kojeg je umjetnik isklesao po modelima Bogorodica s djetetom, koje i sam zadnjih godina kleše. Isus je ovdje desnom stranom uz Antu, a ovaj se svojom oštrom propovjedničkom glavom blago nagnuo prema Isusu. I baš u tom međuprostoru između dviju figura kao da nestaje sva Antina pokornička i proročka oštrina. Tu struji gostoljubivost i nježnost. (Kao da se Franjevac naginje i prolaznicima koji se spuštaju u dvoranu.)

I dok Isus svojom malenom i uzdignutom lijevom rukom pokazuje dva prsta, koji još od klasične ikonografije predstavljaju Kristove dvije naravi - božansku i ljudsku, Boga i čovjeka, dotle je, na drugoj strani, Antina desna ruka naspram Isusove izrazito golema. I ona je podignuta, u laktu; ogromni dlan je oblikovan kao posuda, a tri prsta ukazuju na temeljnu kršćansku istinu, zajedništvo triju osoba, svetu Trojicu.

Blaževićev Sveti Anto u dlan svoje ruke prima Božju riječ, Božju poruku; on je njezin svjedok, ona mu se utjelovljuje u životu, što predstavlja dijete Isus i posve je u svom kontekstu koji predstavljaju velika stopala. Sav je taj sveti Anto sljubljen sa svojom fratarskom odjećom, u jednostavnosti života kojemu oskudica nije propast i čija je egzistencija vedar susret Božje riječi i aktivni život na zemlji.

Anto je moćan u svojim rukama, jednom zaštitnički grli dijete, a druga je otvorena za neslućeno i istodobno podignuta kao proročki, propovjednički pokret. Podsjeća nas na mnoge ne samo umjetnikove vrličke anonimne muškarce, nego i na bosanske franjevačke propovjednike i očeve ove mukotrpane zemlje, na mnoge koji primaju Riječ, štite život svoje djece i pokazuju put. Put da se ne spotaknemo, da ne udarimo u staklo, da stignemo postavljenom cilju, da i mi ozbiljimo Božju poruku čvrsto vezani za konkretnu zemlju.

Ivan ŠARČEVIĆ

Mile Blažević, Sveti Anto

Uz 800. obljetnicu Franjevačkog reda

Bosanski franjevci i Andrić

S obzirom na veličanstveni literarni glas koji o njima donosi jedan književni nobelovac, franjevci Bosne Srebrene ulaze na velika vrata u svekoliko svjetsko franjevaštvo i - svjetsku književnost

Ove godine kad franjevci diljem svijeta slave 800. obljetnicu utemeljenja, svoga postojanja i trajanja, mnogo je mjesta i razloga za sjećanje na njihova utemeljitelja i brojne velikane koje je ovaj red podario kroz povijest. Možda je to prigoda i da se sumira ono što su drugi imali reći i rekli o franjevcima. Franjevci Bosne Srebrene s obzirom na svoju marginalnu povijest u okviru glavnih svjetskih tokova, te na svoju neobično tešku povijest možda i nemaju neko osobito važno mjesto i ulogu. Odnosno, premaleni su da bi bili planetarno primijećeni. Osim... Osim literarno! S obzirom na veličanstveni literarni glas koji o njima donosi jedan književni nobelovac, Ivo Andrić, franjevci Bosne Srebrene, međutim, ulaze na velika vrata u svekoliko svjetsko franjevaštvo i - svjetsku književnost.

Glas kakav svjetska literatura ne pozna o franjevcima, njihovu djelu i karakteru, djelo je i samih franjevaca na jednak način kao i onoga tko o njima literarno svjedoči, pripovijeda. Franjevaca utoliko što su u svoj čudesni, bosanski varijetet življenja franjevaštva uveli Ivu

Andrića, otvarajući mu svoje duhovne prostore, počev od fra Alojzija Perčinlića „koji mu je otkrio strogi, sirotinjski i radom ispunjen život franjevaca“, kako to kaže Danilo Kiš u svojoj priči *Dug*, preko franjevačkih kronika, do Ljube Hrgića, Rastka Drljića ili Joze Markušića. Andrića što se dao i znao fascinirati franjevcima do mjere da u priči *Za logorovanja* ustvrdi: „Kad propadne sav svijet i sve države, vjeruj da će fratri plivati kao zejtin pri vrhu.“

U čemu je ta veza franjevaca i Andrića, njegove književnosti? Nije ona tek i samo intimna, dakle veza jednog čovjeka, jedne individualnosti s osobitom i neponovljivom franjevačkom povijesnom akcijom inkulturacije u bosanski milieu; ona je iznad svega svijest o impregniranosti bosanske povijesti i jedne male marginalne skupine „monaha“ te fascinacija nekolicinom neponovljivih personalnosti iz toga svijeta. Svijest o tome iskazuje i misao Radoslava Glavaša kako „nema naroda čija bi povijest i sudbina bila tako usko skopčana ma s kojom institucijom, kao što je prošlost hrvatskog naroda kroz više stoljeća s franjevačkim redom“, a fascinacija je izrečena u nekoliko snažnih Andrićevih likova: fra Marka, fra Petra, fra Serafina, fra Filipa ili fra Luke. Sve sami likovi koje nije trebalo literarno osobio domišljati jer je „među manastirskim ocima, vikarima, gvardijanima, defnitorima i ostalom bratijom bilo i “bogatih na jeziku” i ljudi na svaku nafaku“, kako je to Andrić govorio Ljubi Jandriću. Takvi likovi i takav pisac našli su se na neponovljiv literarni način za vječnost!

Željko IVANKOVIĆ

Prikupljanje mlodara za izlet

Fratarska kuća na Lopati

Isti onaj fra Bono iz prošlog priloga došao je na ideju da organizira zajedničko ljetovanje za tu gradsku derlad (i tako su nas zvali!), sada već srednjoškolaca. Destinacija je, što bi se danas pomodno reklo, bukirana u malenoj seoskoj kućici građenoj na fratarskom zemljištu, na Lopati, poviše samostana u Kreševu. Ambijent raskošniji, pitomiji, miomirisniji od već razvikane Švicarske!

Mi članovi zbora ili male raje to proljeće 1968. godine marljivo smo navježbali igrokaz *Marietta* i vrlo uspješno nastupili pred našim roditeljima i namjericima koji su nas htjeli

gledati. Tu smo zaradili i neku paru (u dinarima), koja nam objektivno rečeno nije bila dovoljna ni za vreće kruha koje smo tamo pojeli! Fratri su kao i uvijek namirili *razliku*, čitaj: sve troškove!

Nismo predugo nagovarali naše tadašnje vjeroučitelje da nas tamo prate. To su bili fra Stjepan Vrgoč (sada živi na Gorici u Livnu), čiji je nadimak bio *duševnjak* (možda to do sada nije ni znao!?) i mladi fra Vitomir Silić.

Nakon kraćeg obilaska samostana Kreševu, gdje smo na neki kamion natovarili svoje stvari, nas desetak djevojaka i pet mladića uputili smo se s vjeroučiteljima pješice, putem presušenog potoka. Nije nas bilo strah planinarenja, ranije smo stekli kondiciju. Usput smo pjevali, šalili se i napredovali po toj kozjoj stazi, očekujući da vidimo mjesto gdje ćemo provesti čak tri tjedna.

Kada je fra Stjepan uskliknuo: *eno izvora!* našli smo se na travnatoj zaravanku usred blagih brežuljaka, pred izvorom bistre vode, čije su se kapi blještavo skupljale u običnom drvenom koritu za napoj stoke.

Nedaleko od izvora, na lijevu stranu, pred nama se ukazala nevelika, tipična za taj kraj kućica prekrivena drvenim krovom i fasadom koja je zaboravila svoje mlade dane. Ulazeći kroz malo nakrivljena vrata nađosmo se u kuhinji i blagovaštu – ujedno! Namještaj skroman: drveni stol s klupama za objedovanje pri lošem vremenu, ogroman starinski štednjak na drva za kuhanje i dva drvena asketska kreveta. Nadesno mala ostava za namirnice i vodu (što nam je već bilo pripremljeno!), a odatle se ulazilo u „mušku“ sobu za koju bi svatko posumnjao da u njoj može živjeti pet mladića. Ali - može!

U vrhu kuhinje lijevo opet mala vrata za dvije ženske sobe, nalik na sobice za lutke. Na drvenim podijima ispod prozora, koje smo prozvali jasje, rasporedile smo posteljine koje su priredile naše mame i uz smijeh radosti, zadovoljne viđenim, počele se dogovarati oko svojih dnevnih dužnosti.

Franjevački samostan i crkva sv. Katarine u Kreševu

Odmah smo zapazili da su naši vjeroučitelji zauzeli dobru „osmatračku“ busiju. Za sebe su raspemili ona dva kreveta u vrhu srednje sobe, tako da mogu i po danu i po noći „osmatrati“ sva kretanja i namjere male raje!

Dečki su vrijedno donosili vodu s izvora za piće i kuhanje te s jednog punkta na putu kamiona u šumi vreće s kruhom i drugim namirnicama koje nam je iz Kreševa neumorno slao fra Jozo Krešo.

Djevojke su kuhale, prale suđe i čistile. Sve na smjenu. To je bio veliki izazov za nas. Do tada smo samo pomagale majkama u već modernim kuhinjama, a sada se trebalo suočiti s velikim loncima i količinama hrane, potrefiti koliko treba začina, vode, mesa... Ipak uz trud sve je bilo dobro i jestivo.

Jutarnja voda na izvoru, svakako, bila je hladna za mamine mize. Stoički smo podnosili. Noćno pranje bilo bi pod „stražom“ da ne bi naišli dečki. Bilo je romantično prati se krišom pod mjesečinom i zvijezdama. Bile su nam tako blizu, trebala je tek šamrlica da ih kao lampione skidaš s neba!

Svakako da je tu bilo i mladalačkih snova, obojenih simpatijama i ljubavima; u toj ljepoti i čaroliji, kako i ne bi u tim godinama (ja sam bila završila 1. razred gimnazije!). Čarolija bi se nastavljala sanjarenjem na slamnatom ležaju uz brojanje zvijezda padalica i pod

budnim okom i sluhom naših dušobrižnika na *prvoj crti* između naših soba! Oni su bili neprekidno prisutni u svemu što se događalo. Bili su svugdje, a nigdje, ko Božje oko, da mi Bog oprost! Takva im je bila zadaća!

Jutro nam je počinjalo zajedničkom misom, pred kućicom, pod blagorodnim krošnjama starog drveća. Stol za jelo pretvarao se u oltar, prekriven stolnjakom bijelim ko biljur, optočen nježnom čipkom. Fra Stjepan i fra Vitomir, dva anđela čuvara, svako su jutro pridonosili da se radujemo novom danu, da ga što korisnije planiramo, da Bogu zahvalimo za sve lijepo što nam je darovao, počevši od zdravlja. Učili su nas kako bolje upoznati bližnjega svoga i njegove slabosti, oprostiti kad netko pogriješi, poučiti onoga tko ne zna, uničiti nadu kod onoga tko se ne osjeća dobro!

Još mnogo toga su nas poučavali, jednostavno, onako usput. Nenametljivo. Poruke smo upijali i nastojali ih ugraditi u svoje male živote.

Učili smo i kako podnijeti poraz, odreći se nečega što jako želiš, odgoditi tu želju za neke druge dane. Učili se živjeti jedni s drugima, prilagođavati se nečem posve novom u tim neobičnim prilikama, što bi na prvi pogled bilo i nemoguće za gradsku djecu!

Ljerka VORLIČEK-LAJTNER

Kultura i bistrički franjevci

2. ožujka 2009. Danas smo imali samostanski kapitul na kojem smo raspravljali o izvješću našeg samostana za provincijski kapitul, o završetku radova na obnovi samostanskog suterena i o proslavi Uskrsa.

5. ožujka 2009. U Maloj galeriji sv. Ante predstavljena je knjiga akademika Veselka Koromana pod naslovom *Stariji od vremena*. O knjizi su govorili predstavljači prof. dr. Hanifa Kapidžić Osmanagić, književnici Ivan Kordić i Mile Stojić te sam autor akademik Veselko Koroman.

28. ožujka 2009. U Visokom smo slavili 800. obljetnicu od osnutka franjevačkog pokreta. Tom prilikom je u ime našeg samostana putovalo 50 hodočasnika, članova FSR-a i simpatizera franjevačkog pokreta.

30. ožujka 2009. U samostanu sv. Klare u Dubrovniku otvorena je izložba slika našeg vikara fra Perice Vidića pod naslovom *Čežnja za Jugom*.

3. travnja 2009. Večeras je u našoj crkvi umjesto križnog puta pjevan pomalo zaboravljeni *Gospin plač*. Pjevače je za ovaj događaj pripremao naš orguljaš Darko Rubčić.

5. travnja 2009. Danas je Cvjetnica, nedjelja Muke Gospodnje. Na misi u 11 sati zbor *Pontanima* izveo je svečano pjevanje Muke s Darkom Rubčićem koji je otpjevao ulogu pisca. Isto se pjevanje ponovilo i na Veliki utorak 7. travnja.

9. travnja 2009. Veliki četvrtak. Euharistijsko slavlje Večere Gospodnje predvodio gvardijan fra Marijan Karaula uz koncelebraciju drugih članova samostanskog bratstva.

10. travnja 2009. Obrede Velikog petka predvodio je fra Ivo Marković uz sudjelovanje apostolskog nuncija u BiH mons. Alesandra D'Errica i provincijala Bosne Srebrene fra Mije Džolana.

11. travnja 2009. Velika subota. Svetu misu uskrsnog bdijenja predvodio je fra Luka, a koncelebrirala su i druga braća iz samostana.

16. travnja 2009. U Maloj galeriji sv. Ante otvorena je uskrsna izložba Likovne udruge pri HKD Napredak. Izložen je niz uspješnih likovnih ostvarenja izvedenih u raznim tehnikama.

20. travnja 2009. U Franjevačkoj teologiji u Nedžarićima počelo je zasjedanje provincijskog kapitula.

Trećeg dana kapitula izabrana je nova uprava Bosne Srebrene. Za provincijala je izabran fra Lovro Gavran, dosadašnji definitor Provincije na službi u Đakovici na Kosovu. Za njegova zamjenika - vikara Provincije - izabran je fra Marijan Karaula, dosadašnji gvardijan samostana sv. Ante u Sarajevu. Za definitore (vijećnike) Provincije izabrani su: fra Luka Marković, voditelj Hrvatske katoličke misije u Münsteru (Njemačka), fra Mirko Majdandžić, dosadašnji gvardijan samostana u Fojnici, fra Mato Topić, dosadašnji gvardijan samostana u Rami i fra Pero Vrebac, bivši misionar u Africi. Dvojica članova nove uprave članovi su naše samostanske zajednice.

23. travnja 2009. U Narodnom je pozorištu u Sarajevu izvedena *Missa Bosniensis*, kompozitora i dirigenta Andrije Pavlića. U povodu 800. obljetnice franjevačkog pokreta koncert je priređen pod visokim pokroviteljstvom gosp. Željka Komšića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pozdravne riječi uputio je dosadašnji provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan i kratko upoznao goste s osobom Franje Asiškog.

1. svibnja 2009. I ove smo godine u ime samostanske zajednice organizirali hodočašće u Olovo. Jedan autobus hodočasnika pratio je vikar fra Perica Vidić.

21. svibnja 2009. U Maloj galeriji večeras je u 18 sati otvorena izložba slika pod naslovom: *Iskotrlijajte burad* - Povijest češkog piva. Na otvaranju izložbe bila je i degustacije ovog poznatog piva.

5. lipnja 2009. U Maloj galeriji sv. Ante večeras je u 19 sati predstavljena knjiga pjesama dr. Branimira Tegzeša *Raskošni plašt vremena*. Knjigu su predstavili književnik Valerijan Žujo i prof. Leona Sabolek.

Anto CVITKOVIĆ

Jeste li znali?

Naše redovničke zajednice

U Crkvi u Hrvata, u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, postoje čak 53 redovničke zajednice. Ženskih redovničkih zajednica ima 33, od toga su njih četiri tzv. klauzurni samostani. Muških redovničkih zajednica ima 20, od toga je samo jedna zajednica u klauzurnom samostanu.

Dopis iz Sarajeva

Sarajevo, 25. VIII. 1918.

Mnogo sam slušala o crkvi sv. Ante u Sarajevu i o pobožnosti, što u njoj biva utorkom. Želila sam, da to vidim.

I sreća mi se nasmija. Ni ne sanjajući moradah u Sarajevo. Sva sam bila ko izvan sebe. Vidjeću crkvu sv. Ante, biti ću kod pobožnosti utorkom! Zemlja mi je pod nogama gorila čekajući, kad ću stići onamo.

Put mi je bio pomučan. Iz vlaka prelazi u vlak, krcanja svijeta i stiska, a nemaš gdje, da se nasloniš. Sve sam to zaboravila, kad stigoh u Šeher - Sarajevo. Odmah prvi dan požurim se u crkvu sv. Ante. Ostah zapanjena. Divota! Ne može je se čovjek nagledati. A veliki oltar sv. Ante, i onaj mali na strani! Ljepota od kipa sv. Ante! Pred njim uvijek plamte svijeće, uvijek netko kleči. Svetac držeć na lijevoj ruci malog Isusa u njega milo gleda, a desnom pruža kruh siroti djetetu. Ma sve ko živo!

Mene obuže neka posebna pobožnost. Ni sama ne znam kako, padoh na koljena, počeh moliti zaboraviv na sve drugo. Pričini mi se da sam u raju i da mali Isus sa mnom govori. Otvorila sam mu svoje srce, sve sam mu rekla, što mi je na srcu bilo. No i tuga me sape. Padoše mi na pamet toliki nevoljnici i patnici, a meni je dobro. Jer ja još ne znam, šta je to patnja. Zašto da drugi pate, da se muče, a mi neki da uživamo? Pa jesam li ja tome kriva? A zašto ne bih podijelila s njima patnje, zašto i ja ne bih uzela koji dio, neka njima bude lakše?

Kao da mi na to odgovori mali Isus: trpi i ti s njima; tebi je dobro, to svoje dobro s njima podijeli! Ah, sve bih, sve dala, samo da im mogu pomoći. Da, život svoj bih dala za njihovo dobro. Osobito za one nesretnike, koji Boga vrijeđaju, samo neka ne griješe i neka ne žaloste malog Isusa, koji onako milo gleda.

Ugledam kasicu i natpis: za kruh siromaka. Sjetih se svog obećanja, te i ja prinesoh mali darak. Pođem iz crkve. Ali mi se ne da odijeliti od nje.

U prvi utorak pođem na pobožnost. Ima se šta i vidjeti. Cijeli u Boga dan svijet ide u crkvu. Mnogi plaču i uzdišu, drugi zanešeni samo pameću mole.

Poče pobožnost. Mali oltar sv. Ante sav u svijetlaci. Crkva bi rasvijetljena. Svećenik stupi na oltar, a s kora zaori pjesma: *Ak čudesa tražiš*. Crkvom odjeknu skladni pijev. Pjevaju svi koji su u crkvi. Bude ih mnogo. Mole zatim krunicu sv. Ante i

posvetnu molitvu. A onda blagoslov s presvetim. Na koru pjevaju djevojke i djeca, a pobožni svijet uz njih prisloni. Kako lijepo pjevaju! Da je u nas tamo tako!

Pobožnost svrši pjesmom sv. Anti: *Iz zemaljske suzne doli*. Svijet se razilazi. No mnogi još ostanu. I mrak se uhvati, a oni jednako kleče i mole. I ja sam se dugo, dugo molila. Tako je to lijepo u toj crkvi.

Svratila sam se i u samostan otaca Franjevac. Tu nađem i svoga nekadanjeg vjeroučitelja. Ugladav me skoči od dragosti, pita kako u nas, te što je s kojom učenicom. Pripovijedam mu sve. Stanem hvaliti crkvu i pobožnost. A on mi na to: da, sve je lijepo, amo što je crkva dužna. Obećam mu, da ću početi skupljati za nju među drugaricama.

Kad se vratim kući, imaću šta kazivati. Sita ću se napripovijedati o divnoj crkvi sv. Ante u Sarajevu.

Pozdravlja Vas i sve tamo Vaša

M. K.

Ljiljan, zabavno poučno glasilo Vojske sv. Ante, god. I, siječanj-veljača 1919., br. 1 i 2, str. 11-12

Zabranjen „Glasnik sv. Ante“

Ovaj list se ne bavi nikako politikom već od vremena do vremena upozori svoje čitatelje na pogibelj, koja prijete njihovoj vjeri. A to se ne smije, kako misle gospoda Srbi demokrati, osobito Pribičević i njegovo framazunsko društvo. Baš na svetkovinu sv. Ante, 13. lipnja, izašla je od ministarstva unutrašnjih djela odredba, kojom se „Glasnik sv. Ante“ proglašuje pogibeljan za mladež, jer ne odgaja djece u ljubavi za državu, širi praznovjerje i protivi se liječničkoj znanosti, što piše, da čovjek na zagovor sv. Ante može ozdraviti i bez skupih doktora, pa i onda, kada te doktori živa strpaju među pokojne. Dokle ide slobodno zidarska mržnja, osobito kada izlazi iz grčko-hrišćanskih prsiju! Tu je naredbu potpisao predsjednik sarajevske vlade Đurđević, a šef prosvjetnog odjeljenja Krzmanović poslao ju na sva školska ravnateljstva. Pogovara se, da bi fra Arkandeo Grgić, urednik „Glasnika sv. Ante“, mogao biti svrgnut. To bi značilo s nečije strane kukavni uzmak. A pred kim uzmicati? Pred onim, koji bi najvoljeli, da nas nema s glave! Ovo bi tek moglo škoditi „Glasniku sv. Ante“, a drugo ništa.

Hrvatske Pučke Novine, godina I, Sarajevo, 22. lipnja 1921, br. 25, str. 7

KALENDAR DOGAĐAJA

Utorak 9. lipnja

Trinaesti utorak u pobožnosti *Trinaest utoraka u čast sv. Anti*. Pjevana misa i prigodna propovijed u 18 sati.

Srijeda 10. lipnja

Prvi dan trodnevnice u čast sv. Anti. Pjevana misa i prigodna propovijed u 18 sati.

Nako toga koncert zbora *Viteški akordi* iz Viteza u povodu blagdana sv. Ante.

Četvrtak 11. lipnja

Drugi dan trodnevnice u čast sv. Anti. Pjevana misa i prigodna propovijed u 18 sati.

Petak 12. lipnja

Treći dan trodnevnice u čast sv. Anti. Pjevana misa i prigodna propovijed u 18 sati.

Subota 13. lipnja

Blagdan sv. Ante. Mise u 6, 7, 8, 9, 10, 11 (svečana: predvodi dr. fra Mile Babić, dekan Franjevačke teologije u Sarajevu), 13, 16 (misa za djecu i blagoslov cvijeća), 17, 18 (svečana: dr. fra Josip Grbavac, ravnatelj Franjevačke gimnazije u Sinju) i 20 sati.

Utorak 23. lipnja

Koncert finskog muškog zbora *Jämsänkosken Laulumiehet* u organizaciji *Sarajevo art agency*. Crkva sv. Ante u 19 sati.

Srijeda 24. lipnja

Blagdan sv. Ivana Krstitelja. Hodočašće u Podmilatje (prijava na našoj samostanskoj porti).

Nedjelja 2. kolovoza

Blagdan Gospe od Anđela, porciunkula. Na današnji dan, u svim bazilikama, svetištima i župnim crkvama može se zadobiti potpuni oprost. Da bi se zadobio taj oprost, potrebno je pohoditi crkvu i u njoj izmoliti *Oče naš* i *Vjerovanje*, pristupiti sakramentu pokore, pričestiti se te moliti na nakanu Svetoga Oca. Mise u našoj crkvi u kao i svake nedjelje (8, 9, 10.30, 11, 12 i 18 sati).

Subota 15. kolovoza

Svetkovina Uznesenja bl. Djevice Marije, Velika Gospa. Slavi se na Stupu i u Olovu. Mise u našoj crkvi u 7.30 i 18 sati.

Utorak 8. rujna

Blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije (Mala Gospa). Mise u našoj crkvi u 8 i 18 sati.

Ponedjeljak 14 rujna

Blagdan Uzvišenja svetoga Križa. Patron bosanske franjevačke provincije. Mise u našoj crkvi u 7.30 i 18 sati.

MISE U NAŠOJ CRKVI

Nedjeljom: u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Svaki utorak posvećen je sv. Anti i mise su uz pobožnost sv. Anti u 8 i 18 sati. Nakon večernje mise predavanje za studente i mladež te druženje u samostanskoj dvorani.

Radnim danom samostanska misa s jutarnjom je u 7.30 sati, te večernja misa u 18 sati.

Prije svake mise može se potražiti svećenika za ispovijed i uvijek dogovoriti vrijeme za duhovni razgovor.

U crkvi se tijekom godine održavaju brojni glazbeni koncerti, a samostanska *Mala galerija Sveti Anto* je otvorena za susrete raznih udruga, za održavanje različitih vjerskih i kulturnih priredbi, okruglih stolova i znanstvenih predavanja.

Tiskanje ovoga broja našega *Glasnika sv. Ante* pomogla je tiskara SUTON - Široki Brijeg Iskreno zahvaljujemo!

Nakladnik: Franjevački samostan sv. Ante, Sarajevo, Franjevačka 6
Tel: 033/236 107, fax: 033/236 108
E-mail: sv.anto@bih.net.ba
www.svantosarajevo.org
Glavni urednik: Marijan Karaula
Lektura: Ivo Pranjkić
Fotografija: Marijan Karaula
Grafički urednik: M.S. Štrika
Tisak: SUTON - Široki Brijeg

Pjesma o ljiljanima

Evo zgrbljen u tišini nad stolom mislim o ljiljanima, što tiho cvatu negdje na sagu zelene mahovine, obasjani i zaneseni u našim dolinama. Ispod maslina, bršljanom ovijenih. Evo, mislim zgrbljen u tišini o ljiljanima u ovoj južnoj jeseni.

U ovom hladnom svibnju. I mislim na procesiju kroz polje s kipom Sveca, što nosi Isusa u naručju i ljiljan u ruci. Ispod maslinovih grana još su zasuti suhim cvijećem puti od nedavnog Tijelova. Bjelasaju se jedra u luci.

I čujem zvona, kako prate Sveca oko polja i ne će da se smire dok se ne vrati. I pjeva puk. Djeca nose cvijeće. Masline se njišu. I gore svijeće i žeže sunce. U dolini na sagu mahovine ljiljani bijeli zanosno dišu.

Ivo LENDIĆ